

Varför högläsning?

Flera goda effekter på språkutvecklingen:

- fantasi och föreställningsförmåga
- talspråk och ordförråd
- berättande och förmåga att uttrycka tankar
- intresse för bild och text
- att förstå sin omvärld
- högläsningen är första steget till att bli en läsande individ.

A young girl with dark hair and large eyes is smiling and looking directly at the camera. She has a pair of bright green and yellow swimming goggles with pink straps perched on her head. She is wearing small hoop earrings. The background consists of light-colored square tiles.

Till exempel vad en marinbiolog är.
Den undersöker saker i vattnet.

Tankar utifrån filmen

- Vilka tankar väcktes hos dig?
- Vad är er upplevelse med era vårdnadshavare av högläsning i hemmet?

Högläsning i hemmen minskar!

- Det kompensatoriska uppdraget...

1984	2003	2012	2019
80 %	74 %	35 %	20 %
30 min/dag	15 min/dag	15 min/dag	Mindre än en gång i veckan

Källa: Läsrörelsen

De flesta vill läsa mer. Anger tidsbrist som problem.

Samtidigt läser man mest på vardagar, mindre på helgerna och minst på loven.

"Orden och begreppen är språkets byggstenar och nyckeln till tidig litteracitet och lärande"

(Norling, Sandberg & Almqvist, 2015)

1 åringen förstår
mellan 10 och
300 ord

2 åringen förstår
mellan 200 och
2000 ord

3 åringen förstår
mellan 800 och
3000 ord

Glappet ökar
med stigande
ålder...

Skillnad i barns ordförråd kan i sex-
sjuårsåldern sträcka sig från 5000 –20 000 ord

(De Geer, 2022)

Det krävs minst 6 500 ord för att språkförmågan ska motsvara de krav som ställs för att kunna tillägna sig ett kunskapsrelaterat språk inför skolstart.

Källa: Karolina Larsson

Fem infallsvinklar att använda som stöd för inläring av nya ord.

Modell efter Sjöberg (2020, s. 65)

Anpassas även genom att använda tecken, bilder, foton och konkreta föremål

Exempel på fem infallsvinklar utifrån ordet kamin

- Beskriva- hur ser en kamin ut?
- Kontext- Vart kan man hitta kaminer?
- Funktion- Vad använder man den till?
- Kategori- Vilken tillhörighet har en kamin?
- Likhet- liknar kaminen något vi sett tidigare?

Från boken "Språka för livet"

”Läs med, inte för barn. Låt alltid barnen ställa frågor reagera och vara medskapande”

Barbro Westlund

Studie kring högläsning i förskolan

Early Childhood Literacy: B. Westlund och T. Alatalo

- *Många har vetskap om att högläsningen är viktig för språkinläringen.*
- *Det behövs ökad kunskap om den dialogiska högläsningen.*
- *Man väljer även hellre sagoböcker än faktatexter, men forskningen förordar lika stort utrymme.*

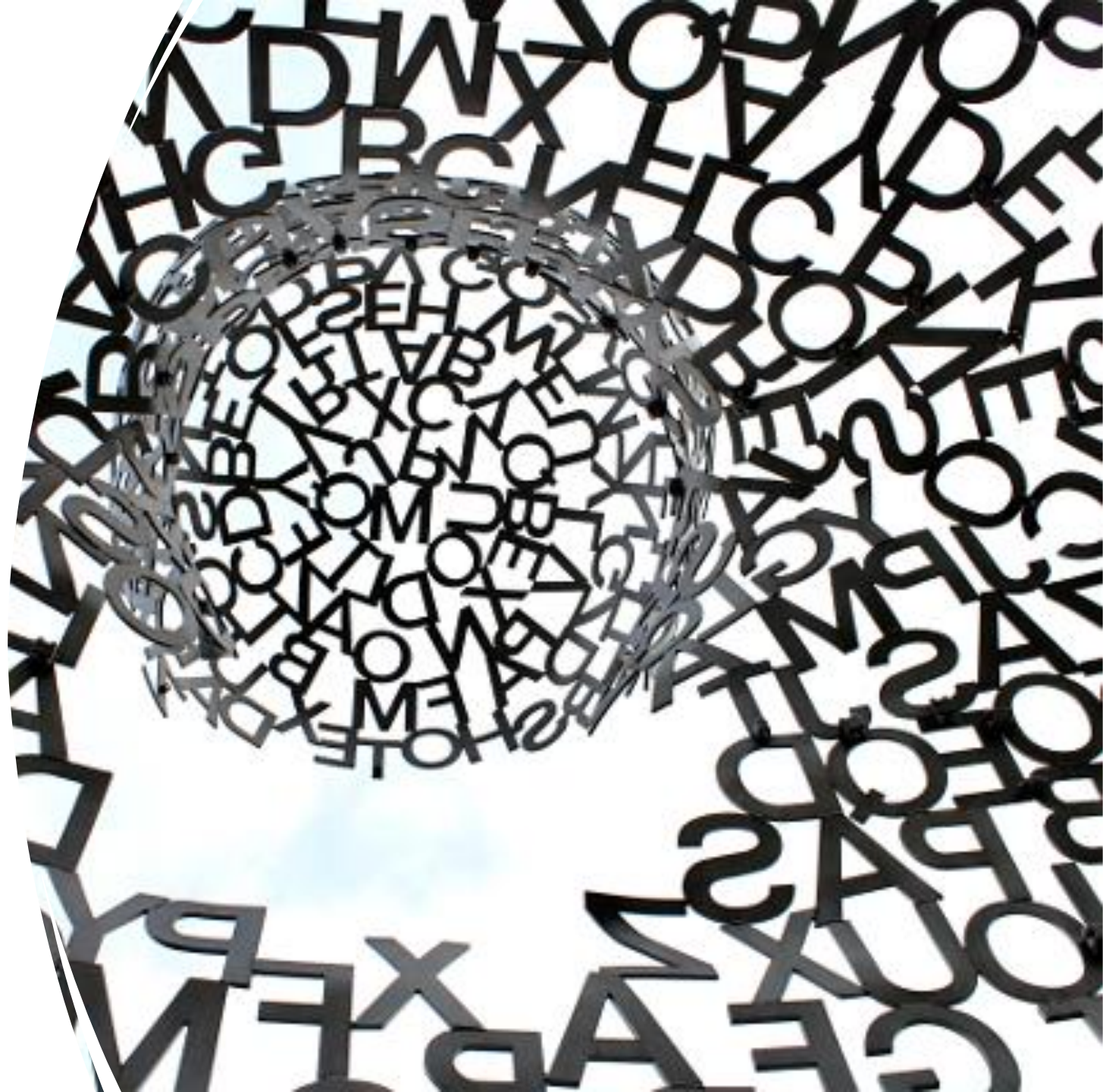

Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter”
(Skolverket, 2018, s. 8).

Explicit undervisning

Tydliggöra undervisningen:

- Klargöra förväntningar och hur vi ska gå till väga för att ge förutsättningarna.
- Vad är målet- vad vill vi att de ska lära sig?
- Tydliggöra vad som är syftet med arbetet.

Pedagogisk planering med språkfokus i högläsning

FÖRE	UNDER	EFTER
Undersök förkunskaper och förförståelse	Utveckla strategier och förståelse	Utvärdera undervisningen och barnets lärande. Återkoppla, sumera och sammanfatta
<p>Vilken språknivå ligger mina barn på?</p> <p>Vilka språkliga krav ställer ämnesområdet på barnet?</p> <p>Vilket språk behöver barnen för att kunna delta i undervisningen? Skapa förförståelse (ex, bildpromenad)</p> <p>Läs boken själv, identifiera nya ord och teman genom att observera var de befinner sig i sin språkutveckling.</p> <p>Skapa intresse och motivation genom smakprov och aptitretare.</p>	<p>Utmana och ställ frågor.</p> <ul style="list-style-type: none">• Uppmärksamma barnen på textens struktur• Samtala om såväl språk som innehåll• Synliggör och dela bakgrundskunskap• Förklara ovanliga ord	<p>Samtala med barnen om vad det lärt sig.</p> <p>Ta tillvara på barnens tankar. Hur kan de fortsätta använda orden och begreppen?</p> <p>Vilka uttryckssätt kan vi mer använda? Kan vi teka sagan?</p> <p>Utvecklar en fördjupad förståelse.</p>

Reflektera tillsammans

Vilka olika textgenrer använder ni? (fakta, sagor m.fl)

Vilka erfarenheter har du av att arbeta med högläsning och samtal i förskolan?

Hur känner du spontant inför att läsa för barn? Varför känner du så, tror du?

Hur planerar du för läsning?

Underlätta förståelse av föreställningsvärldar i högläsningen

Ställ frågor som har en variation av:

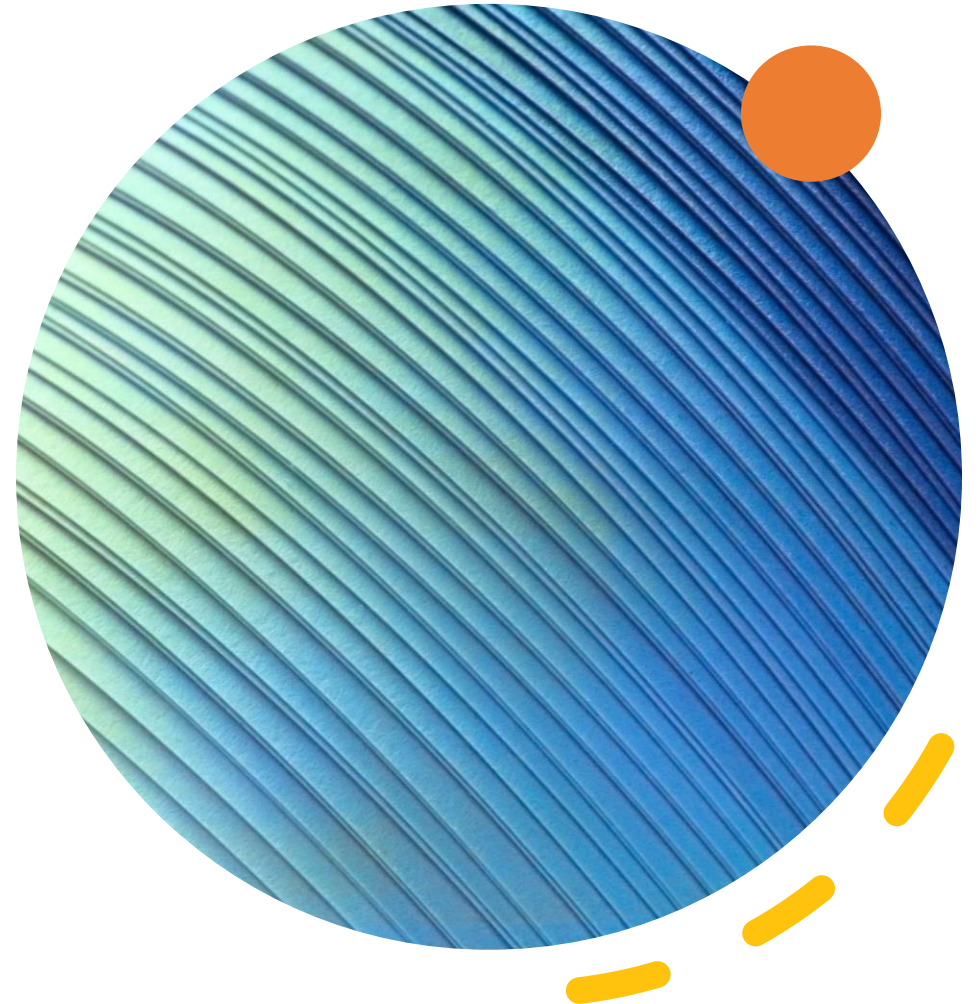
- Röra sig inne i föreställningsvärlden
- Utanför -på väg in
- Jämföra med den egna verkligheten under läsning
- Gå ur föreställningsvärlden efter läsning

(Pihlgren 2023)

Proximala utvecklingszonen

Den text som väljs till högläsningen behöver vara anpassad efter de som ska delta. Mats Myrberg, professor i specialpedagogik, menar att en bra utgångspunkt är att 90–95 procent av orden i boken är bekanta för barnen.

Om man väljer en text med fler nya ord än 5–10 procent finns en risk att barnen inte kan ta till sig innehållet i texten, och väljer man tvärtom en för enkel text med för få eller inga nya ord för barnen uteblir utmaningen.

Öppna och slutna frågor

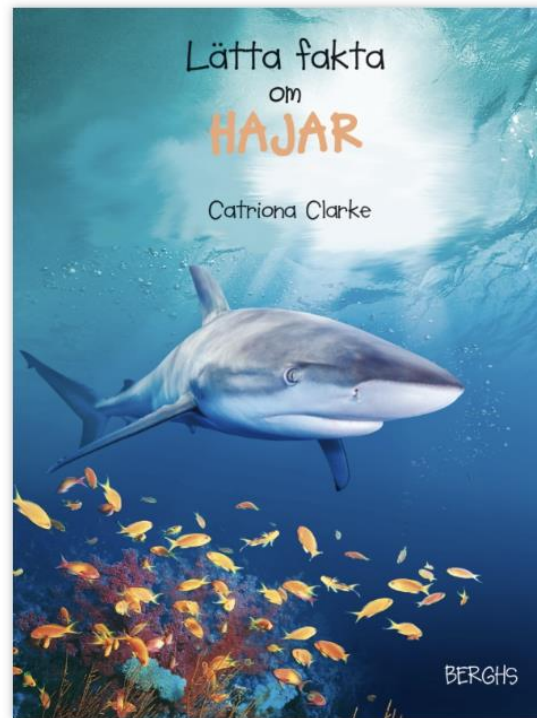
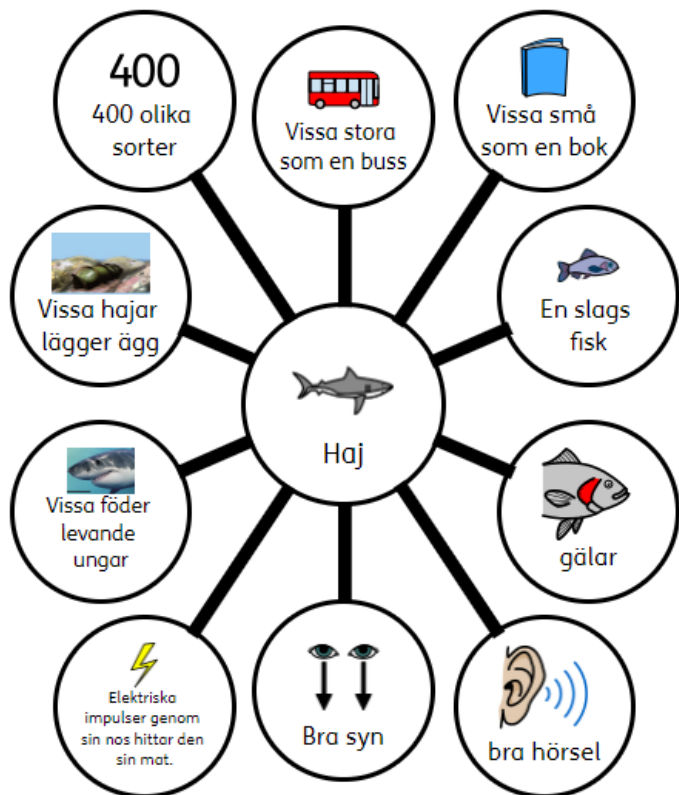
Öppna frågor Inget rätt eller fel.

- Vad tror ni boken handlar om?
- Jag undrar vad tror ni flickan heter?
- Kan ni berätta om när ni var på stranden?
- Hur vet du det?
- Hur vet du att?
- På vilket sätt...

Slutna frågor är bra när man har begränsat ordförråd.

- Kan du peka på nyckelpigan?
 - Kan ni hitta den röda bollen?
 - Vad är det för djur Mini hjälper?
 - Vad är det där?
-

Fakta hajar

Faktaböcker

- FOKUSORD Mira och lilla Mini

Stökig	Kaos	Förskräckt	Hjärtskärande	Dråsar	Lagom	Ompysslad
<p>Mini är rolig, låter väldigt mycket och är stökig. Stökig kan betyda olika saker. Det kan betyda att det är många saker överallt. Men det kan även betyda att en person ibland är jobbig.</p>	<p>Mamma säger att Mini skapar kaos. Kaos betyder att allt blir en enda röra som det blir när Mini sätter på sig alla kläder fel.</p>	<p>Mamma blir förskräckt när Mini viftar med toalettborsten. Förskräckt betyder att man blir rädd och skrämmd.</p>	<p>Mini slår sig på sin läpp och gråter hjärtskärande. När man gråter hjärtskärande betyder det att den andras gråt gör att det känns i ens hjärta. Att det känns som om det gör ont i hjärtat på en själv fast det inte är en själv som gjort sig illa.</p>	<p>Mini dråsar ner på badrumsgolvet. Dråsar är ett annat ord för att falla/ramla.</p>	<p>Det betyder att det är mitt i mellan. Det är inte för mycket eller för lite, inte heller för stort eller för smått.</p>	<p>Mamma blir ompysslad av Mini och Mira. Det betyder att de sköter om henne och att de plåstrar om.</p>

Vill du veta mer?
Surfa in på www.miraochmini.se

Vimpel

Penna

Hjärta

Nallebjörn

Pensel

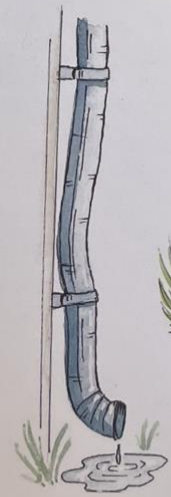
Garnnystan

Käpphäst

Kavel

Stuprör

Tunna

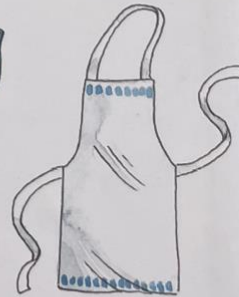
Krukväxt

Slev

Bunke

Förkläde

Trasmatta

När ni pratar om bilderna utvecklas barnets språk!

Ni kan till exempel leka "Titta-Hitta" vilket innebär att du ber barnet titta efter en specifik bild. Exempel: Kan du hitta stetoskopet? Om det är för enkelt kan du be barnet att leta upp något som börjar med bokstaven S, som låter sss.

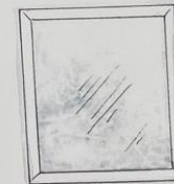
En variant är att leka **Gissa vad jag tänker på** och beskriva bilderna för varandra. Exempel: Kan du se något som läkaren använder för att lyssna på hjärtat? Ge fler ledtrådar om barnet behöver det.

Handfat

Badbalja

Spegel

Handduk

Badanka

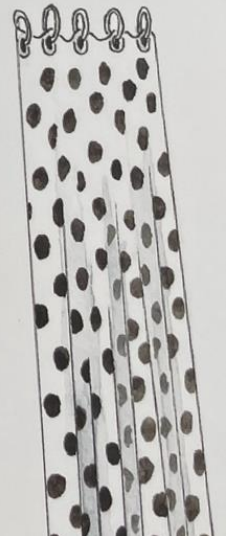
Stetoskop

Badskum

Tandkräm

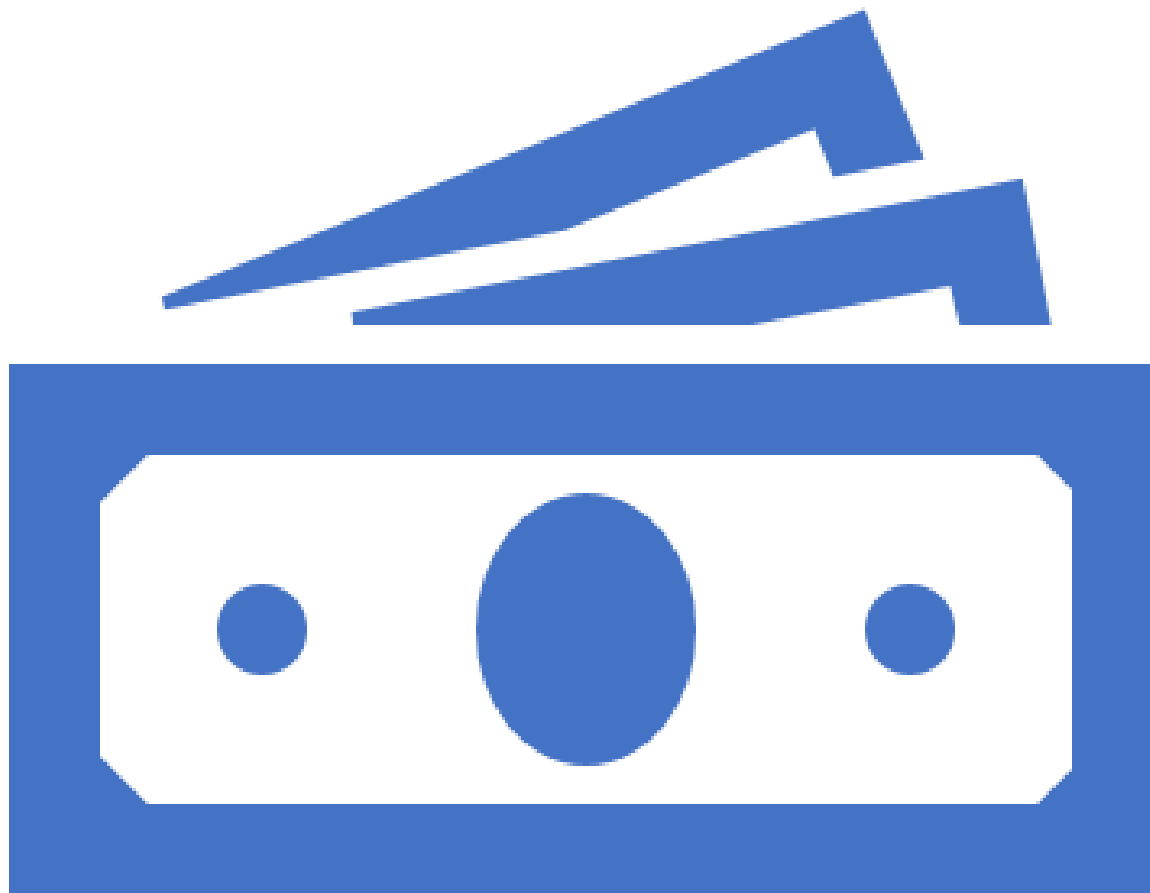
Vad blev
resultatet?

Pedagoger:

Barn:

Vårdnadshavare:

Kommunikativ
tillgänglighet
och explicit
stöttning

Dramatisera boken

- Förförståelse inför leken
- Stöttar språkutvecklingen
- Främjar fördjupad förståelse

Inspirera för högläsning i miljön

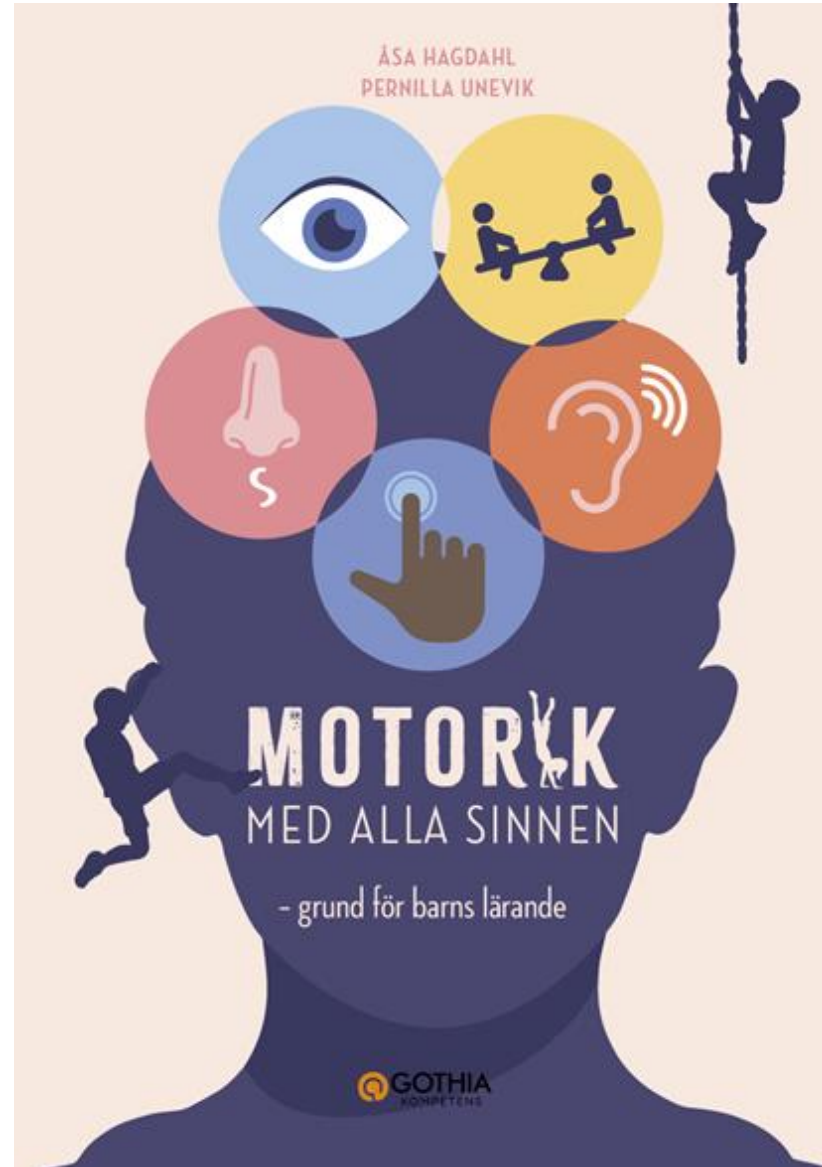
Skapa mötesplatser för fördjupad språkförståelse!

Ord och begreppsnöre

Kommer
hösten 2023

Tack för oss!

- Kontaktuppgifter
- anna.samsioe@osteraker.se
- pernilla.unevik@osteraker.se
- www.pedagogcentrum.se